

*Valentina Ristova
Aleksandar Naumovski
Akik Ferati*

Prethodno znanstveno priopćenje

RASPODJELA ZNANJA O OPĆEM POJMU MENADŽMENTA U PODRUČJIMA SPORTA I EDUKACIJE KOD UČENIKA ZAVRŠNIH RAZREDA SREDNJIH ŠKOLA

1. UVOD

Za efikasnije ostvarivanje osnovnih funkcija menadžmenta u sportskim i edukativnim aktivnostima, a u okviru toga i za planiranje, odnosno za uspješniju orijentaciju i selekciju potencijalnih menadžera, između ostalog prijeko je potrebno prethodno procjenjivanje znanja entiteta o općem pojmu menadžmenta u tim područjima. Na osnovi tog procjenjivanja, a osobito na osnovi načina i stupnja raspodjele tog znanja, moguće je poduzimati odgovarajuće mjere za njegovo poboljšanje. Uspješnost tih mjera je uvjetovano od egzaktnosti metodoloških postupaka procjenjivanja tog znanja. U kontekstu ovih zahtjeva, uklapaju se založbe većine istraživača, između kojih su: Tomić 2001.; Cvetkov i Colov 2002.; Segić, 2004. i Bartoluci, 2003., 2004. U tim postupcima ubraja se i valjanost ocjena znanja koja od nekih autora (Bala, 1986.; 2003., Naumovski, 1988., 1991., 2004., 2005.; Jošt, Pustovrh, Ulaga i Leskošek, 2003.), je tretirana u svrhu znanstvenih potreba sporta, te prema tome može se primijeniti i u područjima menadžente sportskih i edukativnih aktivnosti.

Imajući u vidu ova razmatranja, osnovni cilj ovog rada je utvrditi raspodjelu znanja o općem pojmu menadžmenta u sportu i edukaciji kod učenika završnih razreda srednjih škola s intencijom njezinog poboljšanja za uspješniju orijentaciju i selekciju potencijalnih menadžera.

2. METODE

Istraživanje je realizirano na uzorku od 88 učenika srednjih škola. U uzorak su ušli učenici koji su pored pohađanja redovite nastave tjelesnog odgoja bili uključeni i u slobodne sportske aktivnosti u škole. Na uzorku učenika je primijenjeno anketiranje s pitanjem otvorenog tipa. Učenici su pomoću odgovarajućih uputa opširnije odgovarali na pitanje: “što podrazumijevate pod menadžmentom u sportskim i edukativnim aktivnostima, kako, gdje i zašto se oni primjenjuju?”. Odgovore na pitanja ocjenjivalo je šest eksperata s visokim obrazovanjem koji su prije toga obavljali

radne zadatke iz menadžmenta u sportskim i edukativnim organizacijama. Odgovori iz anketiranja su bili i definirani na ordinalnoj skali mjerenja s pet stupnjeva znanja: 1 - nezadovoljavajuće, 2 - malo, 3 - srednje, 4 - visoko, 5 - veoma visoko.

Ocjene na odgovore iz anketiranja obrađene su Kolmogorov-Smirnovim postupkom, osnovnim deskriptivnim statistički parametrima, skjinišom, kurtosisom, korelacijom i Hotellingovom metodom glavnih komponenata, na čijoj su prvoj glavnoj komponenti izračunate Z-vrijednosti.

3. REZULTATI

Najveći broj parametara Kolmogov-Smirnovog postupka, skjunis i kurtosisa (Tablica 1.), pokazali su da distribucije ocjena ne odstupaju statistički značajno od normalne raspodjele. Time je metodološki opravdano omogućena dalja obrada podataka.

Tablica 1. Kolmogorov-Smirnov postupak (skjunis i kurtosis) za ocjene eksperata (X-aritmetičke sredine, standardne devijacije SD i Z-vrijednosti)

Parametri	Eksperti					
	1	2	3	4	5	6
X	2.75	2.78	2.82	2.89	2.86	2.85
SD	.92	.96	.88	.93	.91	.97
KSZ	2.09	1.94	1.94	2.00	2.05	1.99
Sig	.000	.001	.001	.001	.000	.001
skjunis	.35	.21	.16	.23	.44	.30
kurtosis	.24	.14	.31	.22	.34	.16

Tablica 2. Interkorelacija ocjena eksperata (E)

E	1	2	3	4	5	6
1	1.00					
2	.65	1.00				
3	.52	.69	1.00			
4	.64	.72	.67	1.00		
5	.63	.68	.69	.65	1.00	
6	.63	.85	.68	.76	.70	1.00

Također, interkorelacije ocjena većine eksperata (Tablica 2.) su u tom smjeru. Sve interkorelacije su pozitivne, statistički značajne i dovoljno visoke za primjenu

Hotellingove metode glavnih komponenata. Ona pokazuje (Tablica 3.) da je izolirana jedinstvena glavna komponenta (H1) s karakterističnim korijenom (λ) koji iznosi 4,4. Kumulativni procent valjane varijance te komponente i projekcije ocjena eksperata su zadovoljavajuće visoke za konstataciju da je ocjenjivanje bilo valjano, objektivno i kompetentno.

Na osnovi toga, pristupilo se utvrđivanju osnovnog cilja istraživanja. Z-vrijednosti ocjena na prvoj glavnoj komponenti (Tablica 4.), poslužili su za sastavljanje skupina učenika s dobrim, prosječnim i slabim znanjem o općem pojmu menadžmenta u sportskim i edukativnim aktivnostima. Učenici sa Z-vrijednostima iznad 1.00, ušli su u skupinu s dobrim znanjem (16). Iz učenika sa Z-vrijednosti do 1.00, sačinjena je skupina s prosječnim znanjem (58). Učenici sa Z-vrijednosti većih od 1.00, definirali su skupinu sa slabijim znanjem (14). Na Tablici 4., zbog ograničenog tekstualnog prostora, su prikazani samo Z-vrijednosti nekih učenika iz njihovog ukupnog uzorka.

Tablica 3. Korelacije ocjene eksperata (E) na prvoj glavnoj komponenti (H1), karakteristični korijen (λ) i kumulativni procent (Cum %)

Eksperti	H1
E1	.786
E2	.897
E3	.828
E4	.865
E5	.847
E6	.907
λ	4.40
Cum %	73.29

Prema rezultatima Tablice 5., između učenika u kategorijama s dobrim, prosječnim i slabim znanjem, postoji statistički značajna razlika. Najveći je broj učenika s prosječnim znanjem. Broj učenika sa slabim znanjem je izraženo manji, i je sličan s učenicima s dobrim znanjem.

Tablica 4. Rang ocjena nekih ispitanika u Z-vrijednosti na prvoj glavnoj komponenti

Ispitanik	Z-vrijednosti	Rang
50	2.324	1
48	2.322	2
..
87	1.047	16
45	.854	17
..
4	-8.49	74
71	-1.021	75
..
10	-1.681	87
9	-1.682	88

Ovi rezultati koji imaju karakteristiku normalne raspodjele, vjerojatno su posljedica spontanog i slučajnog stjecanja znanja (iz elektronskih i drugih medija) učenika u svakodnevnom životu. Nepostojanje nikakvih informacija o menadžmentu u školskim programima, te tako i u programima tjelesnog odgoja, vjerojatno je utjecalo da veći broj učenika poboljšaju svoja znanja o menadžmentu sportskih i edukativnih aktivnosti.

Ako se pođe od razvojnih programskih potrebe za orijentaciju i selekciju učenika - potencijalnih menadžera u sportskim i edukativnim aktivnostima, ova se situacija može definirati kao nepovoljna. Tome u prilog, su rezultati skjunisa, ocjena prvog i šestog eksperta, i rezultati kurtosisa, ocjena trećeg i petog eksperta. Ti rezultati pokazuju da je broj učenika koji su teško, odnosno slabo odgovarali, (i u tome su i homogeni) u veći u odnosu na ostale učenike uzorka.

Tablica 5. Testiranje raspodjela znanja o općem pojmu menadžmenta u edukaciji sa χ^2 -testot (fo - opažene frekvencije, ft - teoretske frekvencije, df - stupnjevi slobode, P - signifikantne razlike)

Frekvencije	Znanje			df	χ^2	P=0.05
	Dobro	Prosječno	Slabo			
fo	16	58	14	2	42.2	<
ft	29.3	29.3	29.3			

Razumljivo je da u ovom kontekstu, za orijentaciju i selekciju potencijalnih menadžera, treba prethodno stvarati skupine učenika u kojima će biti najveći broj onih s najboljim znanjem o pojmu menadžmenta sportskih i edukativnih aktivnosti. S realiziranjem većeg broja adekvatnih istraživanja, moguće je selektirati takve skupine učenika. Ali vjerojatno je bolja solucija da s prethodnim predavanjima, seminarima i sličnim formama rada s učenicima, stvarati interes za usvajanje znanja o menadžmentu sportskih i edukativnih aktivnosti. Naravno nakon toga, metodološkim i istraživačkim postupcima treba selektirati učenike s boljim znanjem o menadžmentu sportskih i edukativnih aktivnosti.

4. ZAKLJUČAK

Dobiveni rezultati su ukazali da je broj učenika s prosječnim znanjem, o menadžmentu sportskih i edukativnih aktivnosti najveći, a onih sa slabijim, i dobrim znanjem manji i je sličan po svojoj veličini. Zbog efikasnijeg, orijentiranja i selektiranja učenika završnih razreda srednjih škola u cilju osposobljavanja potencijalnih menadžera u sportskim i edukativnim aktivnostima, potrebno je organizirati odgovarajuće forme rada i istraživačkih postupaka za stjecanje što većeg stupnja znanja o menadžmentu sportskih aktivnosti.

5. LITERATURA

1. Bala, G. (2003.). *Metodološki aspekti kinezioloških merenja*. Ljubljana: Univerziteta v Ljubljani Institut za kineziologiju Fakulteta za šport.
2. Bartoluci, M. (2003.) *Ekonomika i menadžment sporta*. Zagreb: Informator; Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu
3. Bartoluci, M. i suradnici. (2004.). *Menadžment u sporu i turizmu*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet, Ekonomski fakultet.
4. Цветков, Ц., Цолов, Б. (2002.). *Ръководство за семинарни упражнения по управление на спорта* София: ЕТ Вотомами.
5. Jošt, B., Pustovrh, P., Ulaga, M. & Leskosek, B. (2002.). Expert system for talent evaluation from the longitudinal aspect. In D. Milanovic & F. Prot (eds), *Proceedings 3rd Intrnacional Scientific Conference "Kinesiology – New Perspectives"*, Opatija 2002. (190-198). Zagreb: Faculty of Kinesiology, University of Zagreb.
6. Наумовски, А. (1988.). Некои методолошки потреби за остварување и утврдување на релијабилноста и валидноста при оценување на телесни движења кои се третираат во истражувачките постапки. *Физичка култура*, Скопје, (1-2), 62-64.

7. Наумовски, А. (1991.). Некои согледувања за методолошката условеност при одредување на успехот на спортските содржини. *Физичка култура*, Скопје, (1), 86-90,
8. Наумовски, А. (2004.). Методошко-статистички придонес кон одредување на објективноста (компетентноста) на експертите и селектирањето на потенцијални спортски менаџери според парцијален и генерален критериум. *Физичка култура*, Скопје, (2), 8-11.
9. Naumovski, A. (2005.). Prilog potrebe za objektivniju i egzaktniju primenu kvalitativnih metoda u sportskom menadžmentu, I Меѓународна конференција “menadžment u sportu”, Fakultet za menadžment u sportu Univerziteta “Braća Karić”, Beograd, Olimpijski komitet SCG. 22-23. april 2005., (39-44).
10. Павлов, П. (1998.). *Експертно аналитични методи за статистическо управление*. Софија: ИК “Призма”.
11. Pitts, B.G. (2001.). Sport management at the Millennium: A defining moment. *Journal of Sport management*. 15 (1)
12. Segić, S. (2004.). Menadžment i menadžeri u tranziciji sporta. Banja Luka: Centar za stručno obrazovanje i usavršanje trenera, Centar za sport.
13. Tomić, M. (2001.). *Menadžment u sportu (II izdanje)*. Beograd: IP “ASTIMBO”